

De negen voorzittersjaren van Arie Hamoen

“De specialisatie heeft ons veel goeds gebracht”

DE BRINKRANT

Arie Hamoen: “Ik ben er trots op dat ik de kans heb gekregen van de fokkers en het bestuur om mijn taak gedurende de hele periode goed uit te voeren en dat het gezamenlijk gevoerde beleid succesvol is geweest.”

Recent nam Arie Hamoen na negen jaren afscheid als voorzitter van de hengstenkeuringscommissies dressuur,

springen en Gelders paard. Een periode waarin de specialisatie tot volle ontwikkeling kwam en het

gespecialiseerde selectietraject werd verfijnd en geoptimaliseerd. Een terugblik op negen boeiende jaren.

Arie Hamoen blikt terug: "Toen ik negen jaar geleden aan de klus begon, pasten veel fokkers de specialisatie al in grote mate toe en was de tijd dus rijp om ook het selectieprogramma meer gespecialiseerd te gaan uitvoeren. Maar om samen met de Fokkerijraad en inspectie meer structuur te krijgen in het gehele selectieproces, dat was die eerste jaren een absolute uitdaging.

Beginjaren

In het eerste jaar dat Arie Hamoen voorzitter was, werden voor het eerst aparte kampioenskeuringen uitgeroepen voor dressuur- en springhengsten. De werkelijke specialisatie volgde enkele jaren later. In die beginjaren bestond er nog één commissie bestaande uit drie personen. Hamoen: "De eerste jaren werkten we met een gecombineerde commissie. We hebben ook nog een tijdje met adviseurs gewerkt. Gaandeweg werd duidelijk dat aan twee verschillende commissies eigenlijk niet meer te ontkomen was. Dat creëerde een veel betere uitgangspositie. Doordat je met meerdere gespecialiseerde mensen keurt, krijg je een bredere discussie, waardoor de beslissingen meer gedegen en doordacht tot stand kwamen. Uiteraard verbetert dit de kwaliteit van de selectie. Dat nu ook de verschillende hengstenkeuringscommissies eigen, gespecialiseerde voorzitters hebben, is wat mij betreft alleen maar een verdere kwaliteitsslag die is gemaakt."

Maar in die begintijd waren ook niet alle fokkers overtuigd van de veranderingen. Er waren geluiden dat springgenen nodig waren om een goed dressuurpaard te fokken. Hamoen: "In mijn beginjaren moesten de dressuurpaarden ook nog een sprongetje maken. Het idee was dat de galop dan beter beoordeeld kon worden. Maar daar werd over het algemeen niet al te best op getraind, waardoor het alleen maar spanning opleverde en na een paar jaar zijn we daar vanaf gestapt. Zo is het beoordelen

in vrije beweging op eerst de binnen- en daarna de buitencirkel ontstaan, om zo toch voldoende ontspanning te krijgen. Die ontspanning is erg belangrijk tijdens de presentatie om de hengsten zo goed mogelijk te kunnen beoordelen, want pas dan krijg je het juiste beeld. Het was de eerste jaren de keuze van de fokkers of ze een hengst wilden laten springen of niet, daardoor ontstonden er al spring- en dressuurdagen. Maar om de specialisatie netjes ingebed te krijgen en daar een

nen. Dressuurpaarden zien we toch graag van de grond komen. De lichaamsbouw moet die opwaartse beweging ondersteunen. Maar de angst in de begintijd, dat we bij springpaarden te veel zouden toegeven op uitstraling, correctheid en de basisbewegingen, die voorspelling is absoluut niet uitgekomen. Ook springpaarden moeten een aantrekkelijk, functioneel exterieur hebben, met een fijne mond, waardoor ze gemakkelijk te rijden zijn. Ja, een springruiter doet vaak wat minder moeilijk als een

"Door met twee verschillende commissies te gaan werken, kreeg je nog meer deskundigheid."

duidelijke structuur in te krijgen waar alle partijen zich in konden vinden. Dat was echt een intensieve periode, maar het heeft ons veel goeds gebracht."

Gespecialiseerde selectie

Nu, negen jaar later, kijkt Hamoen positief terug op de keuze om gespecialiseerd te gaan selecteren. Hamoen: "Ik zie geen nadelen. Het heeft juist geleid tot een enorme vooruitgang, dat zie je ook terug aan de gemiddelde fokwaarden van de populatie. Natuurlijk zijn er veel overeenkomsten tussen dressuur- en springpaarden. Uiteindelijk zoeken we in beide fokrichtingen naar een correct en gezond paard, met een actieve manier van bewegen en een fijn meewerkend karakter, waardoor het paard graag wil doen wat er van hem gevraagd wordt. Maar er zijn een paar essentiële verschillen die om specialisatie vragen, springpaarden hebben baat bij een wat vlakkere, lichtvoetige galop en moeten bovenal natuurlijk kunnen springen. Dressuurpaarden moeten ook lichtvoetig zijn, maar moeten wel meer afdruk verto-

paard iets minder fijn te rijden is, maar er toch overheen kan. Maar als je het hem vraagt, wil ook hij liever dat fijne, meewerkende paard. Dat is gewoon wat de markt vraagt en daar moeten we streng op blijven selecteren. Want ook de paarden die het fokdoel, de topsport, niet halen moeten het in de breedtesport ook nog goed doen, en een mooie, die fijn in de mond is en graag wil werken, die is altijd te verkopen."

Karakter

Daarmee komt het gesprek vanzelf op karakter. Hamoen: "Ook het karakter is in de loop van de jaren wat gespecialiseerd. Dressuurpaarden zijn over het algemeen wat scherper dan springpaarden, dat is wat de topsport vraagt en dat is toch ons fokdoel. Maar ik denk dat een deel van het makkelijker zijn van springpaarden ook komt, omdat springpaarden over het algemeen als jong paard meer kilometers maken. Met een springpaard wordt vaak al het een en ander aan oefenparcoursjes gereden en ze gaan regelmatig mee op concours. Veel dressuurpaarden blijven tot

Arie Hamoen met een van zijn eigen fokproducten: de United-dochter Alweerrola, die de predicator elite, IBOP-dressuur en sport-dressuur draagt.

vier- of vijfjarige leeftijd thuis en moeten dan opeens optimaal presteren op een wedstrijd vol toeters en bellen. Logisch dat dat gepaard gaat met meer spanning. Ik denk dat de verschillen kleiner zijn, dan ze in eerste instantie lijken. We hebben de laatste jaren geprobeerd om het karakter meer meetbaar te maken, maar binnen het verrichtingsonderzoek is natuurlijk altijd al geselecteerd op karakter. Eentje die er niet over wilde als het wat moeilijker werd, ging er ook in het verleden al uit. Daarin is niets veranderd. Maar ik denk wel dat we ons moeten realiseren dat als we top-dressuurpaarden willen fokken, die in slechts enkele minuten veel expressie moeten laten zien en alles moeten willen geven, dat daar een bepaalde heetheid voor nodig is. De kunst is om dat te combineren met ontspanning als het moet. Daar ligt naar mijn oordeel een grote uitdaging voor de toekomst. Dat zijn naar mijn mening twee verschillende karaktereisen. Ik denk wel dat fokkers kort bij de sport moeten blijven. Kijk hoe je merrie is, liefst in de ring, en anders in de omgang. Zet op zo'n hete

kijkerige niet weer een hele drukke, maar kies voor een iets nuchterder exemplaar. Dat helpt de fokkerij vooruit en de paarden blijven bewerkbaar, ook voor de amateurs. Gedurende mijn jaren als voorzitter is er altijd streng geselecteerd op een fijn bewerkbaar paard, maar alles verenigen in één paard, dat is niet gemakkelijk."

Andere kenmerken

Een exterieurkenmerk dat in de loop der jaren steeds duidelijk aanwezig is in de Nederlandse dressuurpaardenfokkerij is hoogbenigheid. Hamoen: "We zien graag een paard met een charmant voorbeengebied, dat opwaarts beweegt. Een paard met een lang voorbeen kan dat beeld nou eenmaal gemakkelijker laten zien. Maar we hebben toch genoeg hengsten in de fokkerij die horizontalere paarden vererven, maar die wel in staat zijn om de schoft te heffen als ze in beweging zijn. En daar gaat het naar mijn mening om, ze moeten houding kunnen maken en het voorbeen eruit willen zetten. Hoogbenigheid is voor mij geen doel op zich."

Bij de springpaarden was vermogen vaak een 'hot item'. Hamoen: "De focus lag inderdaad op vermogen, maar er is de laatste jaren veel veranderd in de parcoursen. Het atletische en de rijdbaarheid komt in de huidige parcoursen ook veel tot uitdrukking. De zoektocht naar vermogen is in de loop van de jaren vertaald naar paarden met een groot 'atletisch vermogen', die gemakkelijk kunnen schakelen, veel lichaamsgebruik vertonen, met een fijne mond, een aansprekend exterieur, natuurlijk gecombineerd met een goede springtechniek. Een dressuurpaard moet, naast wederom dat goedgevormde, atletische lijf met drie goede basisgangen, het vermogen te schakelen en een fijne mond, vooral intelligent genoeg zijn. Hij moet in staat zijn de oefeningen aan te leren."

Is er ook een periode gefocust op veel bloed? "We hebben bloed nodig om de paarden scherp te houden. Een hengst die zelf bloed vertoont, geeft dat lang niet altijd door in zijn karakter en rijdbaarheid. En andersom. Dus de fokker is aan zet om

daarin de passende keuzes te maken voor zijn merries.”

Toelichting

Misschien dat Arie Hamoen wel de boeken in zal gaan als de voorzitter die het toelichten van de besluiten tot gemeengoed heeft gemaakt. Hamoen: “Dat toelichten van keuringsbeslissingen heb ik meegenomen uit mijn tijd dat ik inspecteur van Utrecht was. Daar deden we dat al. Als jury moet je altijd kunnen uitleggen waarom je een bepaald paard verkiest boven de ander, een jury moet zich te allen tijde kunnen verantwoorden”, zegt de oud-commissievoorzitter stellig. Hij vervolgt: “Het toelichten bij de hengsten is eigenlijk begonnen toen de aanwijzing vanaf het straatje naar de kooi ruimer werd. Aanvankelijk werd op de straat al behoorlijk intensief geselecteerd op correctheid en type. Daarna kregen we een fase waarin alle hengsten mochten springen. Zo sprong er een hengst echt de sterren van de hemel, maar in het fundament kon het écht

achterbeengebruik. Het heeft ook wel eens niet helemaal goed uitgepakt, maar ja, de hengstenkeuring is ook slechts een onderdeel van het gehele hengstenselectieproces, het kan altijd in een later stadium weer tegenvallen. Maar de kampioenskeuring is een prachtige etalage voor het stamboek.”

Verrichtingsonderzoek

Het verrichtingsonderzoek heeft de laatste jaren veel positieve veranderingen ondergaan. Hamoen vertelt: “We hebben geprobeerd de hengsten meer individueel te benaderen. Uit het Jumpex-onderzoek is gebleken dat je jonge paarden niet te vaak moet laten pieken, ze gaan beter presteren als je het werk regelmatig houdt. We zijn dus afgestapt van het door de trainingsleider en de verrichtingsruiters werken van de hengsten van piekmoment naar piekmoment, de dagen dat de verrichtingsjury en testruiters de hengsten beoordeelden. Tegenwoordig komen de leden van de hengstenkeu-

Hamoen legt uit: “Als je in het verleden er niet bij zat met je driejarige hengst was het daarna moeilijk om je hengst goedgekeurd te krijgen. Nu is dat heel anders. Zoals voor merries de mogelijkheid is om via de IBOP of EPTM alsnog het sterpredicaat te verkrijgen, zo is er nu ook voor hengsten de mogelijkheid zich voor het verrichtingsonderzoek te selecteren via de VION-Cup of de Pavo Cup. Daarmee geef je laatbloeiers of hengsten die het onder het zadel veel beter doen dan vrij, alsnog de kans zich te selecteren. Dit was ons eerste jaar en het heeft meteen heel goed uitgepakt, met name bij de springhengsten. Daar werden diverse hengsten via dit systeem dit najaar goedgekeurd. Dit is duidelijk weer een

“Het is de kunst om top-dressuurpaarden te fokken, die veel expressie laten zien, en toch gemakkelijk te bedienen zijn.”

niet. Daarop heb ik besloten ter plekke een uitleg te geven, anders snapte niemand er iets van. Later is dat uitgebreid naar het toelichten van alle hengsten. Dat heeft veel duidelijkheid gebracht.”

In een interview dat Arie Hamoen bij zijn aantreden negen jaar geleden gaf aan ‘In de Strengen’, gaf hij aan een groot voorstander te zijn van de kampioenskeuring. Is hem die mening nog steeds toebedeeld? “Ja”, zegt de man uit Woudenberg overtuigd, “om te beginnen geeft de kampioenskeuring veel sfeer, dat geeft de hengstenkeuring net dat beetje meer spanning. Daarnaast is het de uitgelezen mogelijkheid om als commissie aan te geven waar je in de breedte naar toe wilt. Zo kun je ook eens een springhengst erbij pakken met een volbloedmoeder, en bij de dressuurpaarden zoeken we natuurlijk altijd naar grootramige, aansprekende paarden met een goed

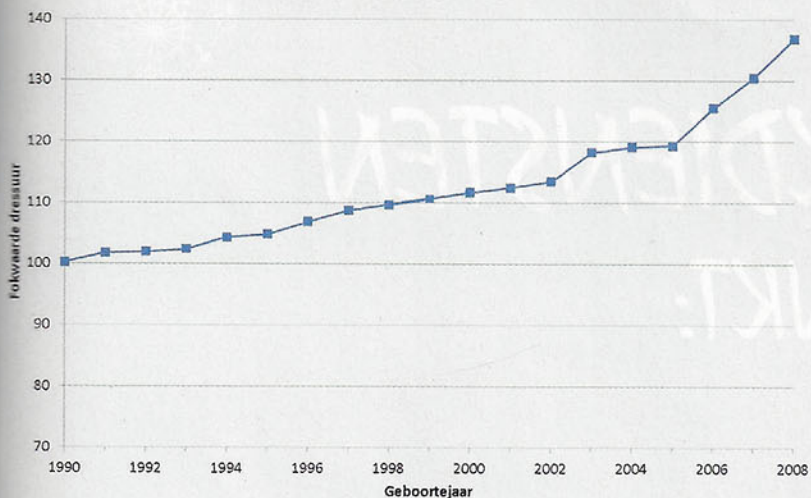
ringscommissie veel vaker op het trainingscentrum. Ze beoordelen niet alleen de hengsten, maar spelen een belangrijke rol in hun trainingsopbouw en begeleiden de paarden en hun ruiters. Daar hebben de hengsten veel baat bij. De rol van de verrichtingsjury is veel breder geworden en ook de trainingsleider is hierin een andere rol gaan spelen. Er is veel meer sprake van samenwerking. De rol van de goede ruiters in het hele verrichtingsonderzoek is heel belangrijk, ze kennen de paarden en hoeven niet in korte tijd iets te forceren. Ik denk dat je kunt zeggen dat de kwaliteit van het verrichtingsonderzoek enorm verbeterd is. En dat is het selectieproces en het maken van de juiste keuzes echt ten goede gekomen.” Ook een duidelijke verandering is de instroom van oudere hengsten op een later tijdstip in het verrichtingsonderzoek.

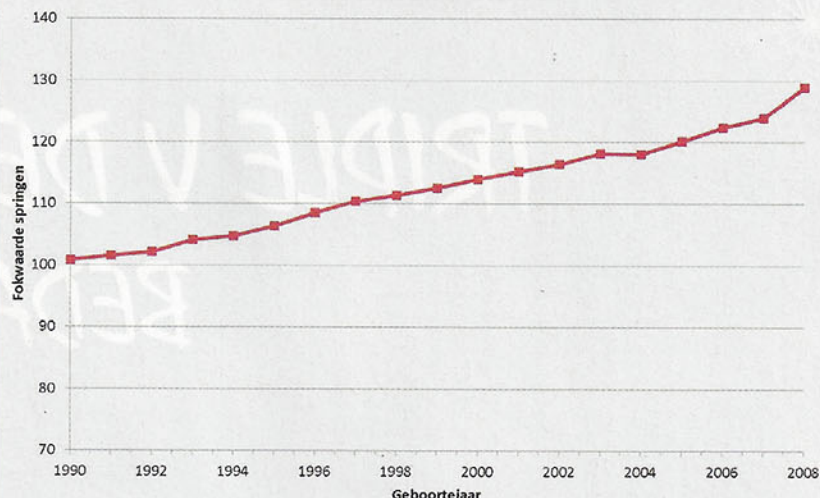
Dirk Caremans

Arie Hamoen zoals we hem de afgelopen negen jaar leerden kennen; de voorzitter die het in de ring toelichten van besluiten tot gemeengoed heeft gemaakt.

Genetische trend voor DRESSUUR

Genetische trend voor SPRINGEN

De genetische trends in de dressuur en het springen bewijzen het; de laatste jaren zijn de gemiddelde fokwaarden van beide populaties sterk gestegen en daarmee ook de genetische kwaliteit.

nieuwe manier om je doel, het selecteren van de beste hengsten met een zo kort mogelijke generatie-interval, te bereiken. En ook voor de eigenaren biedt dit een goed en betaalbaar alternatief. Als je in je hengst gelooft, is het de moeite waard hem goed voor te laten brengen in de jongepaardencompetities om via deze weg de goedkeuring te verdienen. Een aanpassing die alleen maar voordelen biedt.”

Alle veranderingen evaluerend concludeert Hamoen: “Er is veel veranderd, maar alle basisprincipes zijn gelijk gebleven. We zijn nog steeds op zoek naar de hengsten met de grootste genetische aanleg, waarvan we verwachten dat zij dit ook vererven aan hun nakomelingen. Ik zie al die veranderingen echt als een verbetering. Een compliment aan de Fokkerijraad, die altijd op zoek is naar de beste selectiemethodes en alle hengsten de volle kansen willen bieden.”

Gelders paard

Naast de voorzitter van de hengstenkeuringscommissies dressuur en springen, was Arie Hamoen ook de voorzitter van de hengstenkeuringscommissie Gelders paard. Hoe waren zijn bevindingen daar? Hamoen: “Het Gelderse paard is een aansprekend type met een gemotiveerde groep fokkers, maar de Gelderse fokkers hebben het niet gemakkelijk. Het is echt moeilijk om voldoende variatie te houden. Er moet dus goed worden gelet op de bloedspreiding. Met de goedkeuring van hengsten als Chablis en Saron hebben we al geprobeerd om iets met die

bloedspreiding te doen. Maar ik denk dat de Gelderse fokkers ook in andere fokgebieden naar hengsten op zoek moeten die een impuls kunnen geven aan bloedspreiding. Hierbij denk ik aan Hannover of Holstein. Een gemakkelijk bewegende springhengst zou daarbij misschien ook nog een rol kunnen spelen.”

Hij vervolgt: “Er is wel behoefte aan veelzijdige, gemakkelijke gebruikspaarden. Daar liggen zeker kansen voor de Gelderse populatie. De uitdaging voor de Gelderse fokkers is om zo goed mogelijk te fokken wat dat deel van de markt vraagt.”

Trots

Hamoen kan tevreden terugkijken op zijn drie periodes hengstenkeuringscommissie. Het KWPN heeft een toppositie in de wereld veroverd en van de hengsten uit zijn eerste jaargangen - Hamoen's eerste jaargang was de U-jaargang - komen steeds meer goede fokresultaten. Wetenschappelijk kan worden aangetoond dat er duidelijke genetische vooruitgang is. De fokwaarden zijn aanmerkelijk gestegen de afgelopen jaren. Een teken dat we op de goede weg zijn met de hengstenselectie. Waar is Hamoen het meest trots op? “Dat ik alle drie de periodes vol heb mogen maken. Dat ik de kans heb gekregen van de fokkers en het bestuur om mijn taak gedurende de hele periode goed uit te voeren en dat het gezamenlijk gevoerde beleid succesvol is geweest. Ik ben altijd groot voorstander geweest van de open gedachtenwisseling en ik denk dat met het team, de verrichtingsleider, de

trainingsleider, het Algemeen Bestuur, de Fokkerijraad en inspectie, wij een positief resultaat hebben neergezet.”

Trots is Arie Hamoen ook op de belangstelling vanuit het buitenland: “Het grootste compliment voor het KWPN vind ik dat collega-stamboeken ons bloed willen gebruiken. Hoeveel Nederlandse hengsten worden op het moment niet ingezet in bijvoorbeeld de Duitse en Deense fokkerij, en met regelmaat worden hengsten van Nederlandse vaders keuringskampioen. Natuurlijk is het jammer dat zo ook goed bloed wegvloeit, maar het is wel het bewijs dat wij als KWPN serieus worden genomen.”

Actief

De 61-jarige Hamoen, die in het dagelijks leven nog steeds werkzaam is voor CRV, een landelijk werkende organisatie die alle rundveeverbeteringsactiviteiten in haar takenpakket heeft, gaat zich de komende jaren nog op zijn werk richten. Daarnaast fokt hij zo nu en dan een veulentje en blijft hij, mede door het uit laten brengen van zijn twee merrries, nauw betrokken bij de sport. Hij wil graag betrokken blijven bij het KWPN en de fokkerij. Hamoen: “Ik hoop wel actief te blijven binnen het KWPN. Ik wil mijn opvolgers niet voor de voeten lopen, dus neem wel iets meer afstand, maar als ze me advies vragen ben ik altijd beschikbaar om te helpen en mijn opgedane kennis en ervaring te delen. De kunst is nu om weer net zo gezellig op de tribune te gaan zitten, als vóór mijn tijd als inspecteur. Ik zal er ook dit jaar gewoon bij zijn.”

